

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี หลักการ และแนวคิด ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 2. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 องค์ประกอบหลักของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 3. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 3.1 การประกันคุณภาพภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 - 3.2 แนวคิดและหลักการของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 3.3 กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหาร ระบบวงจร เดมมิง(PDCA)
 - 3.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 3.5 มาตรฐานการศึกษาของการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
4. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยนาท
 5. การสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion)
 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 7. กรอบความคิดในการวิจัย

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายมาตรฐานการศึกษาไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 3) มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการ เทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกัน คุณภาพทางการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติมาตรฐานและการประกัน คุณภาพการศึกษา ไว้ในหมวด 6 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 50 – 52) ซึ่งได้กล่าวถึง มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยมาตรา 47 ได้กล่าวไว้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพ ภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ กระทรวง และมาตรา 48 ได้กล่าวไว้ว่า ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

บัญญัตินี้ดังกล่าว เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่และ ประชาชนว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มี เป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตาม เป้าหมายนั้นก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายใน หรือการประเมินตนเอง (สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 3) ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก นอกจากนี้มาตรา 49 ยังกำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การ มหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัด

การศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 120) และยังกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี ต้องมีการเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน ภายใน 6 ปี นับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับใช้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 30 – 31)

สรุปได้ว่า สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก ซึ่งต้องดำเนินการตามระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นที่เชื่อมั่นของผู้ปกครอง และสถานศึกษาต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี

การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

มีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2002 : 1) ให้ความหมายว่า การประกันการศึกษา หมายถึง กระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เพื่อจะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ครบถ้วน

สมคิด พรหมจ้อย และ สุพัทธ์ พิบูลย์ (2544 : 4) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติ เพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2543 : 2) ได้กำหนดถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้นั้น จะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

กรมวิชาการ(2540 : 3) ได้กำหนดถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นมาตรการที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาที่ได้

รับการรับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

กรมสามัญศึกษา(2542 : 9) ได้กำหนดถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา (Machinecal Process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการและการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจนสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เกี่ยวข้อง คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วยการประกันภายใน และการประกันภายนอก

2. แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวคิดหลัก ดังต่อไปนี้
(กรมสามัญศึกษา. 2542 : 2)

1. การยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

การดำเนินงานต่างๆในสถานศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการมีชีวิตที่ดีงามในสังคม

2. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ

สถานศึกษาสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาสามารถตัดสินใจบริหารการจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง

3. การมีส่วนร่วม และการร่วมคิด ร่วมทำ

ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ตลอดจนผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำในการจัดกระบวนการบูรณาการการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริง

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา

การกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุดได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ

5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ ดำเนินการได้ตามมาตรฐานคุณภาพตามที่กำหนด และพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษายึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา การบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยดำเนินการได้มาตรฐานคุณภาพตามกำหนดและตรวจสอบได้

3. องค์ประกอบหลักของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 9 – 10)

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา(Quality Control) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต(Output) ปัจจัย(Input) และกระบวนการ (Process) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.2 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.3 การพัฒนาศึกษานิเทศก์เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.4 การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.5 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

1.2.6 การพัฒนาการเรียนการสอน

1.2.7 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา(Internal Quality Audit and Intervention) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

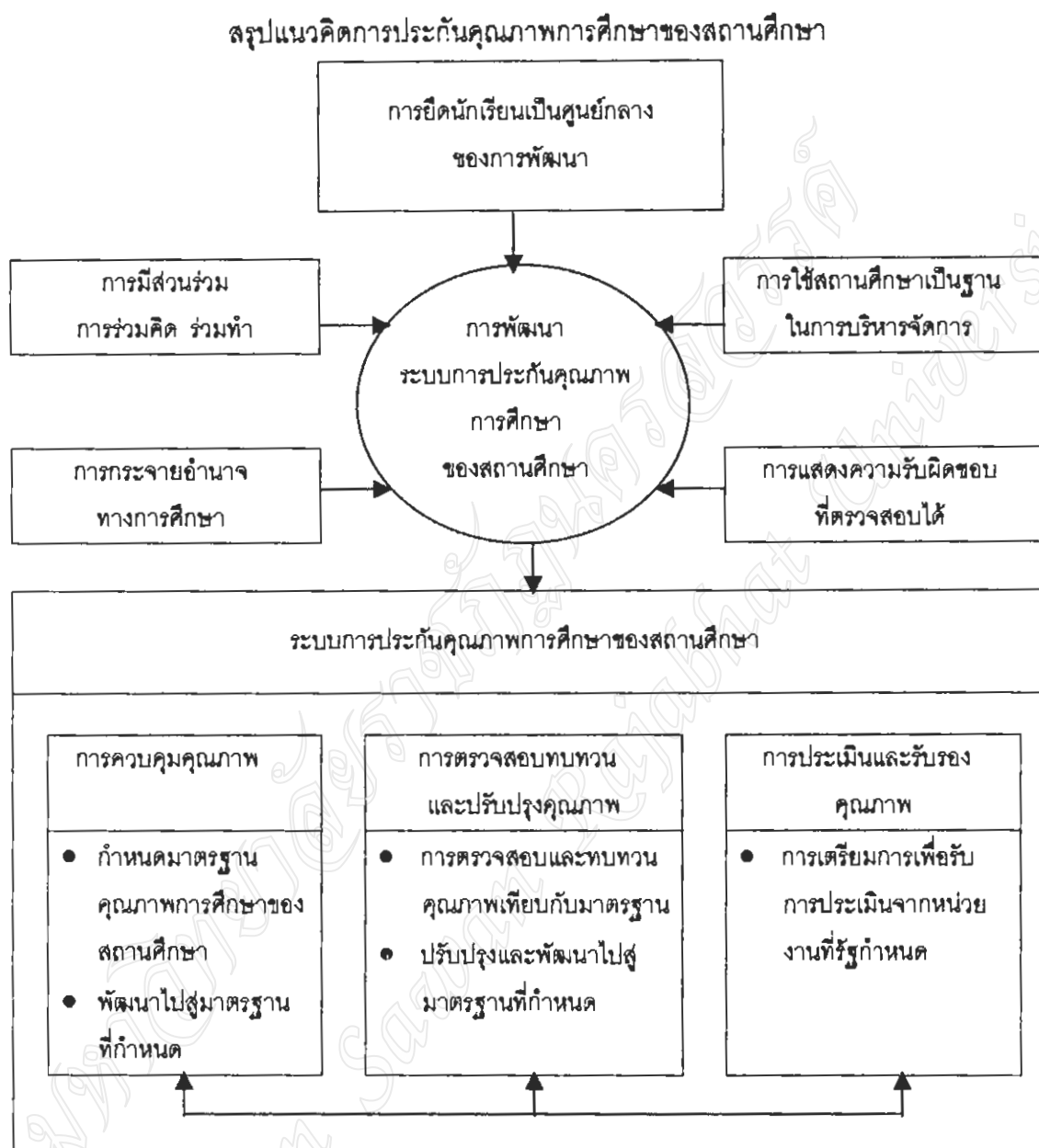
2.1 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง(School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาแล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.3 การกำหนดมาตรการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Quality Accreditation) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้ไปรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรอง และให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 3)

จากองค์ประกอบหลักของการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว แสดงโครงสร้างของการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา ได้ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 11)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. การประกันคุณภาพภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในไว้ หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (มาตรา 4) และในหมวด 6 มาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สาระบัญญัติดังกล่าว เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่พ่อแม่และประชาชนว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. แนวคิดและหลักการของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.1 แนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามหลักการบริหาร

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีแนวคิดตามหลักการบริหารดังต่อไปนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 8 – 9)

ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการและกระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผลและมีคุณภาพดี

ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการก็มีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหาร เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า สามารถขายสินค้าได้และมีกำไร สำหรับการศึกษาไม่น่าเหมือนธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงินแต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นการพัฒนาคน

การที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้ดีมีคุณภาพเพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพนั้น ก็เปรียบเทียบกับ การสร้างบ้าน โดยคนในบ้านจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการสร้างบ้านนั้น เพื่อประโยชน์อะไรแล้วจึงออกแบบแปลนให้เหมาะสม ต่อจากนั้นจึงลงมือวางรากฐานและดำเนินการก่อสร้างตามแบบแปลน ในระหว่างการก่อสร้างก็ต้องตรวจสอบว่าตรงกับแบบแปลนหรือไม่ วัสดุที่ใช้เป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ มีความมั่นคงเพียงใด ระบบน้ำไฟเป็นอย่างไร ถ้าพบสิ่งใดที่เป็นข้อบกพร่อง ก็ปรับปรุงแก้ไขได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้บ้านที่ก่อสร้างขึ้นมา มีความแข็งแรง สวยงาม มั่นคง ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

กระบวนการพัฒนาคนไทยในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิกซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการและเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลยไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้นผู้ที่เป็นสถาปนิกคือ ครูและผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคลากรภายใน จะต้องร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพดี และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไร และถ้าจะให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็ต้องช่วยกันคิด และช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอย่างไร แล้วช่วยกันทำ(Do) ช่วยกันตรวจสอบ(Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง(Action) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หากจุดเด่นจุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้น ๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษาเกิดความรู้สึกว่าเป็นงานปกติเป็นการมองตนเองและประเมินตนเองซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นจริง พร้อมต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

2.2 หลักการและกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มี 3 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 11)

1.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มิใช่การจับผิดหรือการทำให้บุคคลเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

1.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมีระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการประกันคุณภาพภายในได้แนวคิดของการประกัน 3 ขั้นตอน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 7)

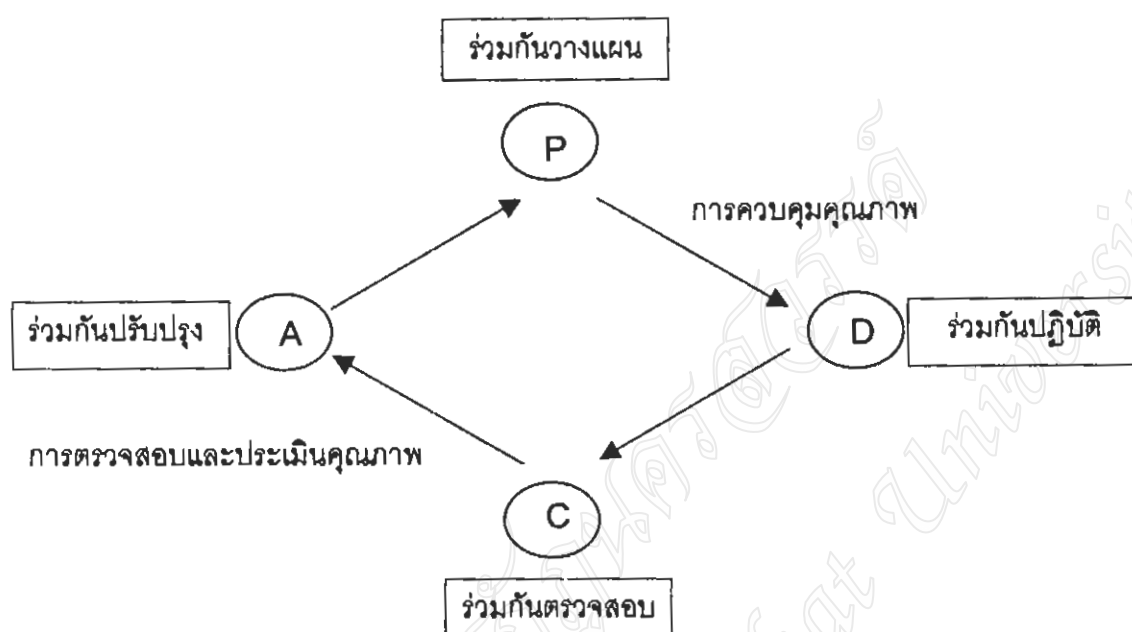
2.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

3. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นระบบวงจรเดมมิง(PDCA) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2545 : 10)

แนวคิดของการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วยการควบคุม และการตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบวงจรเดมมิง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน(D) ร่วมกันตรวจสอบ(C) และร่วมกันปรับปรุง(A) จะเห็นว่ามีผลสอดคล้องกัน ตามภาพที่ 2.3 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและหลักการบริหารแบบ วงจรเดมมิง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 : 10)

จากแผนภาพ 2.3 การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความภูมิใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ(2543 :14 - 49) ได้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน โดยนำแนวคิดและหลักการบริหารตามวงจรเดมมิง(PDCA) มาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษาควรมีการเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ โดยการเตรียมการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

โดยสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้ทักษะ และการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาในการประสาน กระตุ้น กำกับ ดูแลให้บุคลากรภายในสถานศึกษา และบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการ

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคือการที่บุคลากรในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายในก็คือการบริหารคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้วจึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนั้นบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้นคุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้างความตระหนัก และพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเป็นอันดับแรก โดยอาจดำเนินการ ดังนี้

1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างไปคนละทิศคนละทาง และไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็คงจะสำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องระดมความคิดของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับเดียวกันก่อน โดยรูปแบบที่ควรใช้ ได้แก่

1.1.1 สถานศึกษาที่มีบุคลากรแกนนำซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้ ควรจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในโดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาแนวใหม่ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเอง

1.1.2 ในกรณีที่การมอบหมายให้บุคลากรแกนนำมีบทบาทในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยตนเองไม่ประสบความสำเร็จก็จำเป็นต้องจัดหาวิทยากรมืออาชีพที่มีคุณภาพหรือมีฝีมือมาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมจะดำเนินการประกันคุณภาพด้วยใจ ดังกรณีตัวอย่างของสถานศึกษานำร่อง ซึ่งพบว่าการใช้ยุทธวิธีปลูกจิตสำนึกด้วยการเชิญวิทยากรมืออาชีพมาพูดให้บุคลากรทุกคนรับทราบพร้อมกันได้ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาที่แต่เดิมไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเกิดการตื่นตัวและลุกขึ้นมาเริ่มงานทันที

1.1.3 การชี้แจงทำความเข้าใจไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายในหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม รับทราบพร้อมกันไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงานเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้รับทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึงและร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานต่อไป

1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน บุคลากรส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อยและไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเองจึงควรฝึกอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้โดยรูปแบบที่ควรใช้ คือ

1.2.1 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยให้ทุกคนได้เข้าร่วมประชุม หากสามารถหาบุคคลที่มีความสามารถเป็นแกนนำได้ก็ควรมอบหมายให้แกนนำเป็นผู้รับผิดชอบจัดการในเรื่องนี้

1.2.2 ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการนั้น ควรแบ่งเป็นช่วงตามกิจกรรมที่จะดำเนินการในแต่ละช่วง ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารคุณภาพ แล้วเริ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อจากนั้นก็ให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในเรื่องการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ ช่วงที่ 2 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือการประเมิน ต่อจากนั้นก็ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบและแผนการประเมิน ช่วงที่ 3 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) โดยจัดประชุมปฏิบัติการ หลังจาก que บุคลากรมีการปฏิบัติงานและประเมินตนเองตามแผนไปแล้วระยะหนึ่ง

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่การดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยมีผู้ที่ร่วมรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

คณะกรรมการ หรือคณะทำงานดังกล่าว อาจไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งขึ้นมาใหม่ถ้าสถานศึกษา มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านนั้น ๆ อยู่แล้วก็ให้กรรมการฝ่ายต่าง ๆ เหล่านี้รับผิดชอบเป็นกรรมการประกันคุณภาพในด้านต่าง ๆ ได้เลย แล้วให้ผู้ที่

เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายหรือทุกระดับที่ปฏิบัติงานตามปกติเข้ามาร่วม เพราะการประกันคุณภาพภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการทำงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานที่ ตนเองทำไม่ใช่มอบหมายให้ครูที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ มาดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่มีกรรมการใด ๆ เลย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อช่วยกันจัดทำแผนดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ได้รับมอบหมายตามภารกิจของตน การแต่งตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารฝ่ายที่รับผิดชอบงานใด ควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น การมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหารและให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเองจะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเชื่อมโยงกัน มีการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาครบถ้วนทุกด้าน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน

การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการล่วงหน้าเพื่อทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อให้ทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจะต้องจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดในระยะเวลาที่กำหนด

เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพสถานศึกษาควรจัดทำแผนต่าง ๆ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอน แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ ทั้งรายรับรายจ่ายของสถานศึกษา ซึ่งแผนต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกัน

ขั้นตอนการวางแผน

1. การกำหนดเป้าหมาย

การวางแผนควรเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษาและใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากนั้นก็จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งควรครอบคลุมคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การประเมินผล การกำกับตรวจสอบ และการรายงาน การกำหนดเป้าหมายอาจทำได้โดยวิธีการดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลักที่เป็นความต้องการส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาของไทย ตามกำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาชาติ หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนาซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่แสดงภาพของสถานศึกษาตามความจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลพื้นฐานแสดงภาพทั่วไป ศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นการประเมินตนเองเบื้องต้นเพื่อให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยที่ต้องปรับปรุง เพื่อหาแนวทางปรับปรุงโดยกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อพัฒนาต่อไป

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น และการสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งความต้องการท้องถิ่นและสถานศึกษา สามารถวางแผนและทำงานง่ายขึ้น ในส่วนที่แตกต่างแต่สถานศึกษาและชุมชนเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องทำก็อาจเพิ่มเป็นเป้าหมายที่ต้องการมุ่งเป็นพิเศษเฉพาะได้

2. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย

การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะสถานศึกษาจะได้ทราบว่าเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องการนั้นเป้าหมายใดสำคัญมากน้อยเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากรและช่วงเวลาที่จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้น ๆ ให้เหมาะสม สถานศึกษาที่มีบุคลากรและทรัพยากรจำกัดอาจให้จัดอันดับความ

สำคัญเป็นเทคนิคที่ช่วยตัดสินใจให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยอาจมุ่งดำเนินการเป้าหมายหลักก่อน

3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน

กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความคิดเชิงนามธรรมมาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำ ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่มีความชัดเจนด้วย ในทางปฏิบัติ หากสามารถคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้สำเร็จ และเป้าหมายนั้นเชื่อต่อการ พัฒนาเป้าหมายอื่นต่อไปได้ก็อาจขยายโครงการนั้น โดยจัดกิจกรรมในโครงการนั้นเพื่อเพิ่มให้ บรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ต่อไป เป็นการทำงานแบบบูรณาการซึ่งเป็นการคิดโครงการที่ดีและมี ประโยชน์เชื่อมโยงกัน

4. การกำหนดระยะเวลา

ในการทำแผนควรกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนด้วยการกำหนดระยะเวลาย่อยจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการหรืออาจ รอได้และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลจะได้ติดตามงานได้ว่ามีความ ก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

5. การกำหนดงบประมาณ

ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทนและ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการตามโครงการตามแผนอย่างรอบคอบและให้เกิด ประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียงและเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนิน งานได้อย่างบรรลุเป้าหมายโดยมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

6. การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้แผนดังกล่าว สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจึงควรกำหนดไว้ในแผนที่ชัดเจนว่าเรื่อง ใดจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของใคร

2. การปฏิบัติตามแผน

เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติเรียบร้อยแล้วบุคลากรร่วมกันดำเนินการตาม แผนที่จัดทำไว้ โดยระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้น ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและ

สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ กำกับติดตาม(Monitoring) เพื่อกระตุ้น และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน ให้การนิเทศระหว่างการทำงาน เพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ แต่ละด้านมาให้การนิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

3. การตรวจสอบการประเมินผล

การตรวจสอบการประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ระหว่างสถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการหรือไม่เพียงใด มีจุดอ่อนจุดแข็งส่วนใดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือ มาตรฐานตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุดและเมื่อสิ้นภาคเรียนก็จะต้องสรุปรวมเพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงดำเนินการในระยะต่อไป โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

3.1 การวางแผนการประเมิน

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการประเมินเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่าจะประเมินอย่างไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบการประเมินอย่างไร กรอบการประเมินควรจะเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานที่ระบุในแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดว่าควรประเมินอะไร เรื่องใด มีอะไรเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายต่อจากนั้นจึงพิจารณาต่อไปว่าตัวบ่งชี้เหล่านั้นจะต้องใช้ข้อมูลอะไร แล้วสำรวจดูว่าสถานศึกษามีข้อมูลนั้นแล้วหรือยัง จะนำมาใช้ได้หรือไม่ ถ้ามีอยู่แล้วก็ไม่ต้องเก็บข้อมูลใหม่ ถ้ายังไม่มีก็ต้องเก็บใหม่ โดยพิจารณาว่าข้อมูลที่ต้องการนั้นจะใช้เครื่องมือชนิดใดจะเก็บข้อมูลจากใคร จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ช่วงเวลาและผู้รับผิดชอบในการประเมินเพื่อสะดวกในการกำกับติดตามงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร

3.2 การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าจะใช้เครื่องมือชนิดใด หลังจากนั้นก็จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ การประเมินภายในอาจใช้เครื่องมือหลากหลาย การกำหนดเครื่องมือต้องเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ที่จะวัด เครื่องมือที่กำหนดสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นไม่จำเป็นต้องจัดทำใหม่ ให้สำรวจดูว่า

เครื่องมือดังกล่าวมีหรือยัง ถ้ามีแล้วและได้มาตรฐานก็สามารถนำไปใช้ได้เลย แต่ถ้ายังไม่ได้มาตรฐานก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพ โดยนำไปทดลองและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ในกรณีที่เครื่องมือวัดเรื่องเดียวกันมีหลายชุดให้นำมาปรับปรุง/พัฒนาให้เป็นชุดเดียวกันแล้วนำไปใช้ร่วมกัน กรณีสถานศึกษาสำรวจแล้วพบว่ายังไม่มีเครื่องมือจำเป็นต้องสร้างใหม่ ให้นำไปทดลองใช้และนำผลมาปรับปรุงก่อนใช้จริง การสร้างเครื่องมือต้องคำนึงถึงความตรง ง่ายในการตอบ นอกจากนั้น ครูผู้สอนควรมีเครื่องมือเพื่อช่วยการสังเกตและการวิเคราะห์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

สถานศึกษาควรวางแผนแผนการจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด สิ่งที่ไม่ควรทำคือ ระดมเก็บข้อมูลทุกอย่างในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวนมากจนเป็นภาระของผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล การเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบ แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ นั้น คณะกรรมการต้องร่วมกันพิจารณาและวางแผนอย่างดีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เก็บได้เร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณารอบการวิเคราะห์ว่าข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ ในช่วงเวลาใดเพื่อจะได้นำผลมาใช้

3.5 การแปลความหมาย

ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายของข้อมูลโดยมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดก่อนที่คณะกรรมการจะแปลความหมายของผลการประเมิน จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินโดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา การกำหนดเกณฑ์นั้นกำหนดเป็นระดับได้แก่ เกณฑ์ระดับบุคคล เกณฑ์ระดับห้องเรียน/ระดับชั้น/ระดับหมวดวิชา และเกณฑ์ระดับสถานศึกษา เมื่อสถานศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินแล้วสถานศึกษาก็สามารถแปลความหมายของข้อมูลได้ว่ามีผลการประเมินอย่างไร

3.6 การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้วต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่ามีความถูกต้องน่าเชื่อถือเพียงใดซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบในระหว่างการนิเทศ และ

ประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุง

เมื่อนุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายประเมินผลเรียบร้อยแล้วก็ส่งผลให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบซึ่งต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง การเผยแพร่การประเมินอาจใช้วิธีการจัดการประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ด หรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้วางแผนต่อไป รวมทั้งจัดเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้

4. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

1. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามโครงสร้างของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้ครอบคลุม ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 : 4 – 13) การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาและปรับปรุง การเตรียมการรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด

แนวทางการดำเนินงาน มีรายละเอียดแสดงเป็นภาพ 2.4 ดังนี้

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการที่สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางการประกันคุณภาพภายใน

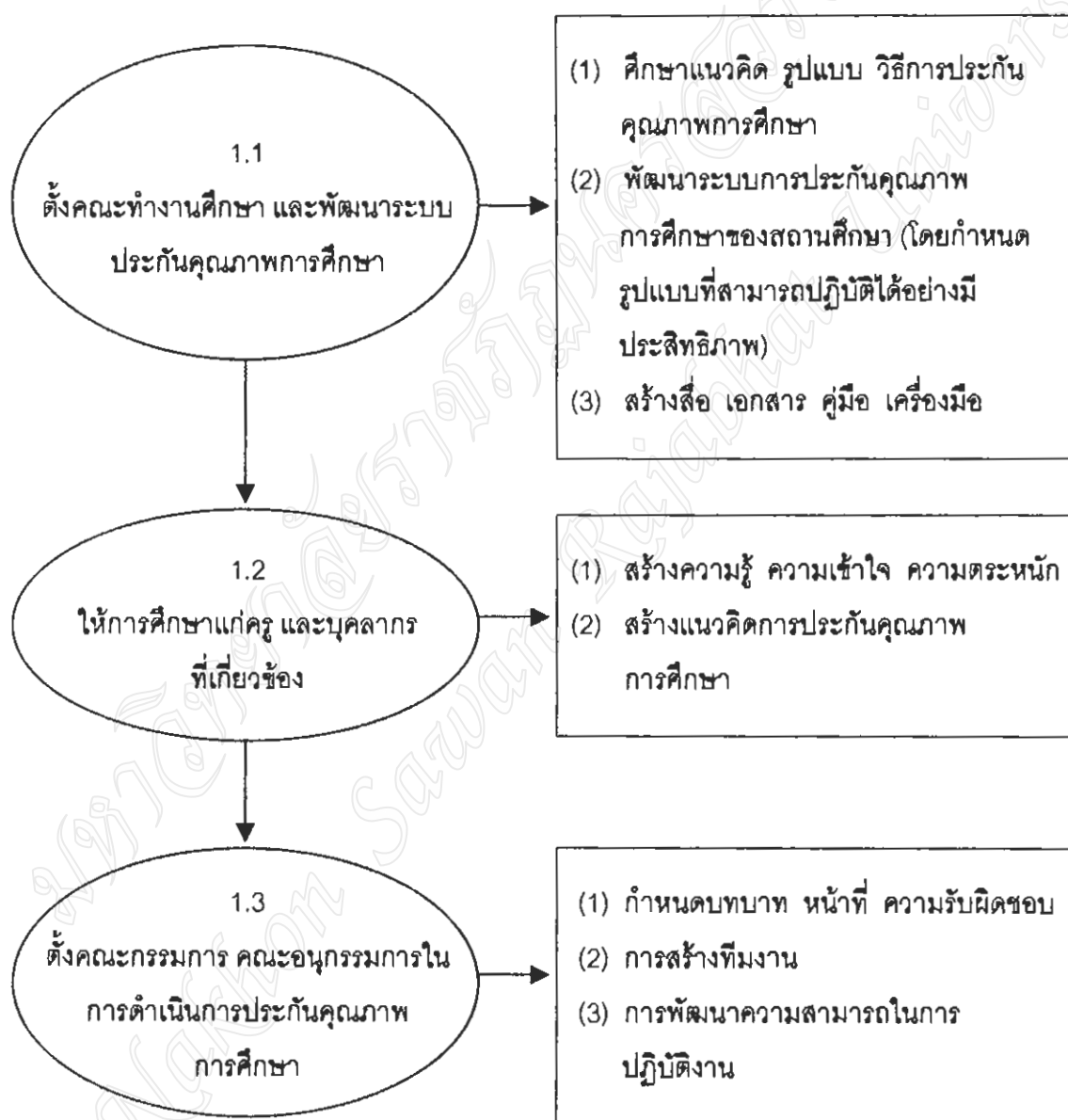
ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 5)

ขั้นตอนการประกันคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาและการเตรียมการ

มีการดำเนินการตามกระบวนการดังภาพ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 การศึกษาและการเตรียมการประกันคุณภาพในสถานศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 6)

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

การวางแผนการประกันคุณภาพ มีองค์ประกอบในการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 2.1 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.2 การจัดทำคุณภาพมาตรฐานการศึกษา
- 2.3 การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา
- 2.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ
- 2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน

2.1 การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษามีแนวดำเนินการดังภาพ 2.6 ดังนี้

ขั้นตอนการจัดทำ	ผู้จัดทำ	ข้อมูลสารสนเทศ
• ทบทวนข้อมูลพื้นฐานและกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย • กำหนดข้อมูลที่จะจัดเก็บ • สร้างเครื่องมือ • เก็บข้อมูล • ติดตาม/ประเมินผลการใช้ข้อมูล • ปรับปรุงให้ทันสมัย และสะดวกต่อการนำไปใช้	• คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา • คณะทำงาน/เจ้าหน้าที่สารสนเทศสถานศึกษา • คณะทำงาน ฝ่าย/หมวด/งาน	• ผู้เรียน • เครือข่ายการเรียนรู้ • การดำเนินงานในสถานศึกษา • บุคลากร • สิ่งอำนวยความสะดวก

ภาพที่ 2.6 แนวทางดำเนินการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 7)

2.2 การจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

การจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 ตั้งคณะทำงานยกร่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.2 ประชุมพิจารณากำหนดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา

2.2.3 ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อ

เผยแพร่ต่อไป

2.3 การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

ธรรมนูญสถานศึกษาเป็นเอกสารที่เป็นแผนแม่บท ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

2.3.1 ประชุมชี้แจงบุคลากรและกรรมการสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ความสำคัญ และให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2.3.2 ตั้งคณะทำงานร่างธรรมนูญสถานศึกษา

2.3.3 ร่างธรรมนูญสถานศึกษา

2.3.4 ประชุมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.3.5 ปรับปรุงร่าง

2.3.6 พิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.3.7 คณะกรรมการสถานศึกษาลงนามร่วมกัน

2.3.8 ประกาศใช้

2.4 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

ในการนำเอายุทธศาสตร์และกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษามาดำเนินการวางแผนเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.4.1 ตั้งคณะทำงาน พิจารณายกร่างกรอบแผนงานโครงการของสถานศึกษา

2.4.2 ประชุมพิจารณากรอบแผนงานโครงการและงบประมาณ

2.4.3 ให้ทุกฝ่าย / หมวด / งาน / ร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของตนเอง

2.4.4 จัดประชุมชี้แจง พิจารณาร่างแผนปฏิบัติการ

2.4.5 ปรับปรุง จัดทำแผนปฏิบัติการที่สมบูรณ์

2.4.6 ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2.4.7 ดำเนินการจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน

การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีแนวทางการจัดทำ ดังนี้

2.5.1 การให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

2.5.2 การจัดทำมาตรฐานรวมของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกคน

2.5.3 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่าย / หมวด / งาน ของตนเอง

2.5.4 การจัดทำมาตรฐานรายละเอียดการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

2.5.5 จัดให้มีการประชุมพิจารณาทบทวน รับรองมาตรฐานทุกระดับ และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

2.5.6 จัดให้มีการประชุม ตรวจสอบ ทบทวน การปฏิบัติตามมาตรฐานเป็นระยะๆ ในทุกระดับ

3. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมียุทธศาสตร์ในการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 ทบทวนแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

3.1.1 ธรรมนูญสถานศึกษา

3.1.2 มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

3.1.3 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.1.4 ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา

3.1.5 แผนปฏิบัติการประจำปี

3.2 พัฒนาคณาจารย์ เตรียมบุคลากรให้เกิดคุณลักษณะดังนี้

3.2.1 มีความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.2 มีจิตสำนึก ความรู้สึกที่ดี

3.2.3 มีการทำงานเป็นทีม

3.2.4 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.2.5 มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติและปฏิบัติงานตามมาตรฐาน

3.2.6 มีระบบการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ

3.2.7 มีภาวะผู้นำ เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3.3 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก

3.3.1 เอกสาร / สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

3.3.2 นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

3.3.3 แหล่ง / ศูนย์บริการทางวิชาการ

3.3.4 ระบบข้อมูล สารสนเทศ

3.3.5 อาคารสถานที่ ห้องประชุม

3.3.6 บรรยาย สภาพแวดล้อม

3.3.7 งบประมาณ

3.4 ดำเนินงานประกันคุณภาพ

3.4.1 กำหนดนโยบาย

3.4.2 กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน

3.4.3 กำหนดระบบมาตรฐานควบคุมการปฏิบัติงาน

3.4.4 กำหนดระบบตรวจสอบประเมินผล

3.4.5 กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

3.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

3.5.1 สร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล

3.5.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผนและการดำเนินการนิเทศ ติดตาม

3.5.3 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

3.5.4 การให้ข้อมูลป้อนกลับ การสร้างขวัญกำลังใจ และการปรับปรุงพัฒนา งานอย่างต่อเนื่อง

4. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาวิธีหนึ่ง ซึ่งจะต้องดำเนินการด้วยตนเอง ถือเป็นการประเมินภายใน (Internal Evaluation) ของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การตรวจสอบ เป็นการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาสำหรับนำไปเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา การทบทวน เป็นการนำข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาพิจารณาเปรียบเทียบว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด และหาสาเหตุ ตลอดจนแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. 2542 : 8)

การดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา ควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นเตรียมความพร้อม อาจดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

4.1.1 การตั้งคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ควรมาจากบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ตัวแทนครู - อาจารย์ทุกฝ่าย นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน

4.1.2 การจัดปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดระบบการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานที่ชัดเจน ต้องมีความเหมาะสม และควรใช้แผนปฏิบัติการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ในสถานศึกษาประกอบด้วย

4.1.3 การทำความเข้าใจกับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษารับรู้ถึงการดำเนินงาน และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยการนำเสนอผลการสำรวจสภาพสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ให้ความรู้ความเข้าใจการประเมินสถานศึกษาแก่บุคลากรที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจ

4.2 ขั้นการวางแผนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา อาจดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

4.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ควรสอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา และครอบคลุมตัวชี้วัดที่ต้องการประเมินให้ครบถ้วน

4.2.2 กำหนดคุณภาพการศึกษาและตัวบ่งชี้ ในช่วงเริ่มต้นของการประเมินสถานศึกษาอาจเลือกทำการประเมินการดำเนินงานในมาตรฐานและตัวชี้วัดใดก่อนก็ได้ แต่ควรพิจารณามาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับจุดเน้นของทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษาเพื่อให้ผลการประเมินเกิดประโยชน์สูงสุด

4.2.3 กำหนดกรอบและวิธีการประเมิน เป็นการวางแผนที่จะทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การตัดสิน ตลอดจนช่วงเวลาการเก็บข้อมูลและผู้รับผิดชอบการประเมินด้วย เพื่อสะดวกกับการติดตาม และกำกับการประเมินผลภายในคณะทำงาน

4.2.4 กำหนดเกณฑ์การประเมิน ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาที่จะตัดสินว่าเกณฑ์ระดับใดที่เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาของตน ในช่วงแรกอาจกำหนดให้ต่ำแล้วค่อยปรับปรุงให้สูงขึ้น

4.2.5 กำหนดเครื่องมือการประเมิน เป็นการกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมิน ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกข้อมูล แบบตรวจสอบ ผลงานที่ครอบคลุมเนื้อหา และเก็บครบถ้วนในครั้งเดียว

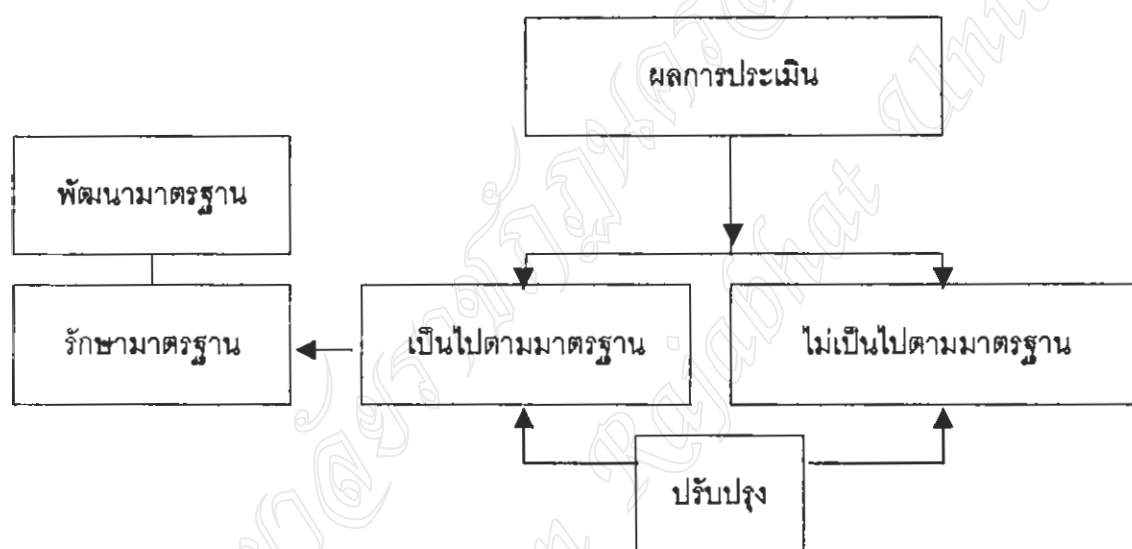
4.3 ขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการ ดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่กำหนดโดยใช้เครื่องมือ และรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนด

4.4 ขั้นสรุปผล เป็นการสรุปผลและจัดทำรายงานตรวจสอบ ทบทวนและนำเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ

4.5 ขั้นรายงาน เป็นการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบและทบทวนของสถานศึกษา เสนอต่อผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

5. การพัฒนาและปรับปรุง

การพัฒนาและปรับปรุงจะเกิดขึ้นหลังจากสถานศึกษาได้ทำการประเมินภายในหรือทำการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แล้วนำผลมาประเมินมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ใดที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ได้มาตรฐาน ถ้าเป็นไปตามมาตรฐานแล้วสถานศึกษาควรยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น ดังภาพที่ 2.7 ดังนี้

ภาพที่ 2.7 การพัฒนาและการปรับปรุง

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542. : 12)

6. การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่กำหนด

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นส่วนของการประเมินและรับรองคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอกที่รัฐกำหนดขึ้น สถานศึกษาจึงต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลด้วยการเตรียมการดังกล่าวอาจแสดงได้ดังภาพ 2.8 ดังนี้

ภาพที่ 2.8 การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542 : 13)

5. มาตรฐานการศึกษาของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ 2542 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการ มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 101)

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษา ทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพและมีความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะต่อไป แต่ในช่วง 5 ปี หรือรอบแรกของการประเมิน(พ.ศ 2544 - 2548) ได้มีการคัดเลือกมาตรฐานมาเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอกนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเห็นสมควรให้มีมาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษาได้พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ โดยจัดแบ่งมาตรฐานการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน 5 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 101 - 114)

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต(และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด(ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ
มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด
2. สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกผิด ระบุเหตุ ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม
3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ / กลุ่มวิชา / หมวดวิชาที่สำคัญ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ(คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และ
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้นสนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอก

สถานศึกษา

3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม(ช่วยเหลือ ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป
4. รู้จักรักดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา

2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 24 ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาและตัวบ่งชี้ความสำเร็จ
3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
5. มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
6. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน
7. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
8. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา

2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐาน 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน
การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมาย การศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยนาท

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา หมวด 6 กล่าวในเรื่องมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาว่า มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพ ภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของ สถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย และหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย หนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ในปีงบประมาณ 2543 กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 12 มาตรฐาน จาก 26 มาตรฐานที่กรมกำหนดโดยมีเป้าหมายการดำเนินการประเมินอย่างน้อย สหวิทยาเขตละ 1 สถานศึกษา สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยนาท ได้ดำเนินการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยนาท จำนวน 15 สถานศึกษา ซึ่งมี รายละเอียดในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในดังต่อไปนี้(สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ชัยนาท. 2543 : 8 – 41)

1. มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินคุณภาพ

ในการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ชัยนาท โดยมีจุดเน้นในการประเมิน จำนวน 12 มาตรฐาน ดังนี้

1.1 ด้านผลผลิต

มาตรฐานที่ 1 มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 2 เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 5 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานที่ 7 มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจาก สิ่งเสพติดให้โทษ

มาตรฐานที่ 8 มีทักษะในการจัดการและทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.2 ด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 1 มีการบริหารและจัดการอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 6 มีการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ความสามารถ มี คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เต็ม ศักยภาพ

มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนในการจัดและ พัฒนาการศึกษ

1.3 ด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 5 มีหลักสูตรที่ยืดหยุ่น เหมาะสม เชื้อต่อการเรียนรู้และ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 6 มีเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ที่เชื้อต่อการเรียนรู้

2. ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

จากผลการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด ชัยนาท ปีการศึกษา 2543 พบว่า การสรุปภาพการประเมินรวม 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย สถานศึกษาทั้ง 15 สถานศึกษา สถานศึกษาที่มีผลการ ประเมินอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 1 สถานศึกษา สถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ พอใช้ จำนวน 14 สถานศึกษา ไม่มีสถานศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพดี เมื่อ พิจารณาโดยเกณฑ์ฐานนิยมแล้วประเมินมาตรฐานคุณภาพรวม 3 ด้าน ของสถานศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยนาท มีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ โดยมีมาตรฐาน คุณภาพที่ต้องปรับปรุง ดังนี้

2.1 ด้านผลผลิต

- 2.1.1 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน
- 2.1.2 ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 2.1.3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา
- 2.1.4 ผู้เรียนมีทักษะในการจัดการและทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2.2 ด้านกระบวนการ

- 2.2.1 มีการบริหารและจัดการอย่างเป็นระบบ
- 2.2.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
- 2.2.3 มีการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่เต็มศักยภาพ
- 2.2.4 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาศึกษา

2.3 ด้านปัจจัย

- 2.3.1 มีหลักสูตรยืดหยุ่น เหมาะสม เลือดยการเรียนรู้อและตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

3.1 บุคคลยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา แม้จะได้รับการพัฒนาแล้ว

3.2 ผู้รับผิดชอบทุกระดับยังมองภารกิจไม่ชัดเจน

3.3 ยังขาดการกำหนดปฏิทิน และตารางเวลาในช่วงการดำเนินงานระหว่างสถานศึกษา คณะกรรมการประเมินและผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัด

3.4 รูปแบบของการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่าง ๆ ไม่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.5 ควรมีมาตรฐานกลาง เพื่อให้เกิดคุณภาพการประเมินของสถานศึกษาทุกสถานศึกษา

3.6 สารสนเทศที่จะเอื้อต่อการดำเนินงานไม่ชัดเจนในระดับสถานศึกษา

3.7 ความร่วมมือและเจตคติของบุคคลในระดับสถานศึกษายังมองว่าเป็นภาระ

3.8 ไม่มีการพัฒนาทีมงาน เครื่องมือต่อเนื่องแก่ผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

4. ข้อเสนอแนะของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในจากการประเมิน

4.1 สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน

4.2 มีการพัฒนาบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ และการประเมินภายใน

4.3 ผู้บริหารต้องมีความจริงจังร่วมดำเนินการเพื่อขวัญ กำลังใจ สนับสนุนทรัพยากร และประสานงานหน่วยงานย่อยในสถานศึกษา

4.4 ควรมีมาตรฐานกลาง เพื่อให้เปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จะได้มีความเท่าเทียมกัน

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: F.G.D.)

การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการเก็บข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากในวงการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์และการวิจัยการตลาดของวงการธุรกิจ เพราะเป็นวิธีการศึกษาให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อวัดความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น ๆ โดยอาศัยหลักของการเชิญผู้เป็นกลุ่มเป้าหมายนั้นคุยกัน โดยมีผู้ดำเนินสนทนา (Moderator) บริหารกลุ่มให้สนทนาครอบคลุมเนื้อหาและสาระที่ต้องการ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มนี้ จะได้มาจากเลือกสรรตามหลักเกณฑ์ที่นักวิจัยกำหนดไว้ว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบที่เป็นความรู้ และทัศนคติตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และเป็นตัวอย่างที่ดีจากชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ

เทคนิคที่ใช้การจัดสนทนากลุ่มคือ การใช้พลวัตของกลุ่ม (Group Dynamic) เป็นสิ่งกระตุ้นใจให้คนแสดงความคิดเห็น และทัศนะของคนออกมาอย่างเปิดเผย และจริงใจ คำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มจะเป็นคำตอบในเชิงเหตุผลที่ได้รับจากการกลั่นกรองจากสมาชิกในวงสนทนา ซึ่งการสนทนาจะมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกเสียงไว้ในเทปบันทึกเสียงเพื่อนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปของสาระคำตอบนั้น

ความหมายของการจัดสนทนากลุ่ม

มอร์แกน(Morgan, 1988 : 9) ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า ในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ การสนทนากลุ่มเป็นพื้นฐานของการสนทนาเป็นกลุ่มซึ่งไม่ใช่ความรู้สึกของการสลับสับเปลี่ยนระหว่างคำถามของผู้วิจัย และตอบสนองของผู้ร่วมวิจัยแต่เป็นการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการโดยใช้บทบาทของผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยชักถามและจุดประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับวอห์นสัน, ชุมและสินากับ(Vaughn, Schumm และ Sinagub, 1996 : 5) ที่ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มว่า เป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการซึ่งเป็นการรวบรวมบุคคลที่เป็นเป้าหมายได้รับการถูกขอร้องจำนวน 6 - 12 คน โดยมีลักษณะที่คล้ายกัน(Relatively Homogeneous)มีผู้ดำเนินการสนทนาพร้อมด้วยคำถามที่ได้รับการจัดเตรียมเพื่อนำไปสู่การตอบสนองของผู้ร่วมสนทนา โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้สนทนาแสดงการรับรู้ ความรู้สึก ทัศนคติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษา การสนทนากลุ่มจะไม่ก่อให้เกิดข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถอ้างอิงไปยังประชากรกลุ่มใหญ่ได้ซึ่งคล้ายกับเบิร์ก(Berg, 1995 : 68) ที่ได้ให้ความหมายของการสนทนากลุ่มไว้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยใช้กลุ่มคนที่เป็นผู้รู้เรื่องที่จะศึกษาชัดเจนเข้ากลุ่มสนทนาภายใต้การนำของผู้ดำเนินการสนทนาภายในเวลาจำกัด การเลือกกลุ่มที่เหมาะสมจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สนทนาภายในกลุ่มความคิดเห็นของคน ๆ หนึ่งในกลุ่มจะไปกระตุ้นให้ผู้ร่วมกลุ่มคนอื่น ๆ อยากแสดงความคิดเห็น เป็นการระดมสมองสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่ โยธิน แสงวดี (2530 : 47) ได้ให้ความหมายการสนทนากลุ่มว่า การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคอันหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และเป็นอิสระในหัวข้อที่กำหนดให้ของกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเลือกสรร ในวงสนทนาจะมีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินการสนทนา ให้ครอบคลุมเนื้อหา สาระที่ต้องการ และเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด สาระจากการสนทนาจากกลุ่มจะมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และอยู่ในเทปบันทึกเสียง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปของหัวข้อวิจัยนั้น

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของบุคคล 6 - 12 คน ที่เลือกสรรตามเกณฑ์ ซึ่งจะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติ ในประเด็นที่ศึกษาอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง เพื่อนำสาระไปวิเคราะห์หาข้อสรุป

ประเภทของวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม (Morgan. อ้างถึงใน วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี. 2536 : 9)

การสนทนากลุ่มมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ใช้เพื่อสร้างให้เกิดสมมุติฐานใหม่ (Generating Hypothesis)
2. ใช้เพื่อสำรวจความคิดเห็นทัศนคติของกลุ่มประชากรต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่น่าสนใจจะศึกษา
3. ใช้ในการทดสอบแนวความคิดในเรื่องที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาใหม่
4. ใช้ในการบำบัดรักษา เป็นการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการช่วยแก้ปัญหาชีวิตแก่กันและกัน
5. ใช้ในการประเมินผลการวิจัยต่าง ๆ หรือโครงการพัฒนา หรือประเมินผลทางด้านธุรกิจ
6. ใช้การพัฒนาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
7. ใช้เพื่อเป็นการค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือหรือไม่แน่ชัดในการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อช่วยเสริมงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
8. ใช้ประโยชน์ในการทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ศึกษาบางเรื่องเพื่อเป็นแนวทางในการทำกรณีศึกษา (Case Study) ต่อไป

หลักการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนา และจำนวนผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

การสนทนากลุ่ม คือการนั่งคุยกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะได้คำตอบที่ตรงประเด็นกับเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยทั่วไปผู้วิจัยจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ในการเลือกผู้ร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มไว้ล่วงหน้า กฎเกณฑ์ดังกล่าวจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลักสำคัญประการหนึ่งในการจัดคนเข้ากลุ่มสนทนา คือ ภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มผู้ร่วมกลุ่มสนทนาควรมีภูมิหลังและคุณลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน (Vaughn, Schumm, Sinagub อ้างถึงใน นภาพร หะวานนท์. 2534 : 16) เพราะการมีภูมิหลังและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันจะมีส่วนทำให้ผู้ร่วมสนทนา รู้สึกสบายใจ และแสดงความคิดเห็นสนับสนุนหรือโต้แย้งซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผย และยังเป็นการแก้ไขปัญหาไม่ให้เกิดการ

ครอบงำทางปัญญา หรือความคิดของผู้เข้าร่วมสนทนากันเอง สำหรับจำนวนผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาที่คนจึงจะเหมาะสมนั้น การสนทนากลุ่มไม่ใช่เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่เป็นกลุ่มที่นักวิจัยได้จัดขึ้นโดยเชิญผู้ให้ข้อมูลมานั่งรวมกัน แล้วซักถามพูดคุย และสร้างบรรยากาศในวงสนทนาให้เป็นธรรมชาติ ให้ทุกคนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันรวมกันถกประเด็นปัญหาการวิจัย จำนวนผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนามีจำนวน 6 - 12 คน (นภาพรณ หนะวานนท์, 2543 : 15) ซึ่งใกล้เคียงกับมอร์แกน (Morgan, 1998 : 9) ที่กล่าวว่า กลุ่มที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่ทำให้เกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง คือมีผู้เข้าร่วมสนทนา 6 - 10 คน ขณะที่ วีระสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี (2536 : 3) กล่าวว่ากลุ่มของวงสนทนาประกอบด้วยผู้เข้าร่วมสนทนา 7 - 8 คน เพราะเป็นขนาดพอเหมาะที่จะก่อให้เกิดการถกประเด็นปัญหาและเสวนากลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นภาพรณ ศรีภูธร (2544) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนนาร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนนาร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการ มีการดำเนินการอยู่ในระดับ มาก ส่วนด้านการดำเนินการและด้านการรายงานมีการดำเนินการอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการสัมภาษณ์พบว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้านเตรียมการ มีการอบรม ประชุม สัมมนาให้แก่บุคลากร การแต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (2) ด้านการดำเนินการ มีการดำเนินการโดยใช้ระบบวงจรเดมมิ่ง(PDCA) (3) ด้านการรายงาน มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

2. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาร่อง โดยภาพรวมมีปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกด้าน ด้านการเตรียมการและด้านการ ดำเนินการมีระดับปัญหาเท่ากัน ส่วนด้านการรายงานมีปัญหาในระดับสุดท้าย ผลการสัมภาษณ์พบว่า มีปัญหา คือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานและวางแผนในระยะต่อไปยังมีน้อย และขาดความต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนนาร่อง โดยจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้ (1) ควรจัดอบรมสัมมนา หรือประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทาง

ในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในมากกว่านี้ (2) ควรนำคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะครูไปศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (3) ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัจจุบันปัญหาเพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนะว่า ควรให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม อบรมและไม่ควรจัดประชุมอบรมเฉพาะบุคลากรแกนนำ

ทำเนียบ มหาพรหม (2543) ได้วิจัยเรื่อง การติดตามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานศึกษาได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย และด้านผลผลิต

2. การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหา อยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกด้านเรียงลำดับคือ ด้านบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร

3. เพื่อให้การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาดีขึ้น ควรดำเนินการดังนี้

3.1 ให้อาจารย์ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และปฏิบัติงานให้ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.2 ผู้บริหารจัดการกิจกรรมที่ให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรักสามัคคี รักในเกียรติศักดิ์ศรีความเป็นอาจารย์ มีจิตใจมุ่งมั่นในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน

3.3 สถานศึกษาจัดฝึกอบรมสัมมนาและประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ

3.4 สถานศึกษากำหนดและประกาศคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบและร่วมกันปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

3.5 สถานศึกษาจัดประชุมวางแผนการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

ปรียา ชูโชติ (2544) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 7 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มที่ 7 สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานในด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ เรียงตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา

2. เปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกประสบการณ์ตามเพศและประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและอาจารย์ พบว่ามีการดำเนินงานในทุก ๆ ด้านไม่ต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบรายคู่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสถานศึกษาขนาดใหญ่กับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีระดับการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่ามีปัญหาในด้านความไม่พร้อมของบุคลากรเป็นสำคัญ

พยอมศรี วรณวนารักษ์ (2543) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ การพัฒนาความเชื่อ ความคิดและพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากร การสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การเตรียมความพร้อมของบุคลากรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ การนำข้อมูลสารสนเทศมากำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพของสถานศึกษา การทำรายงานสรุปผลการทำงาน การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และการแสดงความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอน

2. ประเด็นที่เป็นปัญหารุนแรง คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน และชุมชนไม่มีศักยภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. แนวทางในการแก้ปัญหา คือ จัดเอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนและเพียงพอ สร้างความตระหนักและจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงตามเวลาที่เหมาะสมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา การจัดข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและจัดทำโครงการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

สุภักดิ์ แก้วเพชร (2545) ได้วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้บริหารประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูผู้สอนประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มพบว่าบุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มีความคิดเห็นเห็นด้วยกับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3. ด้านปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนมากทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอนต่างก็ประสบปัญหาเดียวกัน คือ บุคลากรส่วนใหญ่ในสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ครูผู้สอนไม่มีโอกาสที่จะได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน สถานศึกษาไม่ได้ปฏิบัติงานไปตามแผนที่วางไว้ ครูขาดความรู้ในเรื่องการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการสร้างเครื่องมือวัดหรือประเมิน

เสนอ เจ็กภู (2543) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจรเดมมิง(PDCA) ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบวงจรเดมมิง(PDCA)ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและด้านการลงมือปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน และด้านการปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านการวางแผนมีการดำเนินงานในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ และด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

สุวิมล ราชธนบริหาร (2541) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการ การประกันคุณภาพทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้มีการเผยแพร่หลักการและนโยบาย เรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้พบว่า สถาบันมีวิธีดำเนินการในการจัดประชุมชี้แจงนโยบายและแนวในการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบัน จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพของสถาบัน จัดตั้งหน่วยงาน คณะและผู้บริหารจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพ กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพ การศึกษาและนำนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับภาควิชาและกำหนดดัชนีบ่งชี้คุณภาพของมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ด้านความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ต่อวิธีดำเนินการควบคุม คุณภาพในหน่วยงานพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อวิธีการดำเนินงานด้านหลักสูตรมากที่สุด ส่วนอีก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์ ด้านห้องสมุดและแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ด้านการวิจัย และด้านบริการวิชาการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก สำหรับความคิดเห็นของอาจารย์ให้ความสำคัญต่อวิธีดำเนินการด้านหลักสูตรมากที่สุดเช่นกัน อีก 4 ด้าน ให้ความสำคัญระดับมาก และทั้งผู้บริหารและอาจารย์ให้ความสำคัญด้านนิสิตนักศึกษาระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการปฏิบัติและมีความเข้าใจว่าการประกันคุณภาพเป็นการตรวจสอบหรือการจับผิดบุคลากร นอกจากนี้ พบว่าการปรับเปลี่ยนผู้บริหารทำให้การดำเนินงานระหว่างสถาบัน คณะและภาควิชาขาดความต่อเนื่อง ทบวงมหาวิทยาลัยขาดความชัดเจนในเรื่องแนวทางปฏิบัติ

สุภรณ์ แสงผะกาย (2545) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ ดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ผู้บริหารและข้าราชการครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ ในมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัยไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ ในภาพรวมแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาตามมาตรฐาน พบว่า มีความคิดเห็นในมาตรฐานด้านปัจจัย และด้านกระบวนการแตกต่างกัน ส่วนมาตรฐานด้านผู้เรียน มีความคิดเห็นในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน

อมรวิทย์ นาคทรัพย์ (2540) ได้วิจัยเรื่อง ในกระแสแห่งคุณภาพ : ข้อเสนอจากงานวิจัยศึกษาแนวโน้มความเคลื่อนไหวด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะร่วมกันของระบบการประกันคุณภาพของประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ความมีอิสระและความสามารถตรวจสอบได้ เป็น 2 กระแสความคิดที่มีความสำคัญและบทบาทหัดเทียมกันในการจัดระบบประกันคุณภาพ 1) ในทุกประเทศมีการศึกษามีการจัดตั้งหน่วยงานกลางระดับชาติและหน่วยงานอิสระขึ้นมาดูแลประสานงานประกันคุณภาพการศึกษา 2) หัวใจสำคัญของการประกันคุณภาพอยู่ที่การกระตุ้นให้สถาบันการศึกษามีกลไกตรวจสอบการทำงานของตนเองควบคู่ไปกับการตรวจสอบจากภายนอก 3) กลไกตรวจสอบจากภายนอกนั้นมักเน้นการใช้ประโยชน์จาก เพื่อนร่วมวงการ(Peer) เป็นสำคัญ 4) ปัจจัยสำคัญยิ่งในการประกันคุณภาพ ได้แก่ การมีและใช้ข้อมูลอย่างเต็มประสิทธิภาพ 5) ประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของการประกันคุณภาพ คือ กระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนการใช้ข้อมูลคุณภาพการศึกษาในการจัดสรรทรัพยากรอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษานั้น แม้ยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน แต่ก็มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นเป็นลำดับ

สุวิมล ร่องวาณิช (2543) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการประเมินผลภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า จากสถานศึกษา 65 แห่ง มีสถานศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่งมิได้มีการประเมินผลภายในของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และไม่ได้ใช้การประเมินภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการเพื่อพัฒนา คุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา สำหรับสถานศึกษาที่ทำการประเมินผลภายในนั้นส่วนใหญ่ประเมินผลตามมาตรฐานด้านปัจจัยมากกว่ามาตรฐานด้านกระบวนการและด้านผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการวิเคราะห์ของผู้เรียนมีการประเมินน้อยมาก และจากการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้สามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษากลาง

ได้ 9 ตัว มาตรฐานเหล่านี้เป็นมาตรฐานที่สำคัญ และจำเป็น โดยมาตรฐานกลาง ได้แก่ (1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (2) สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขนิสัย (3) ทักษะการทำงาน (4) คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน (5) ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (6) เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและช่วยสังคม กลุ่มมาตรฐานด้านปัจจัยประกอบด้วย (7) คุณธรรม จริยธรรมของครู (8) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ (9) ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความพร้อมของบุคลากรนั้นผลการวิจัยพบว่า ทศนคติและแรงจูงใจในการประเมินผลภายในอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะครูอาจารย์มากกว่าร้อยละ 95 ยินดีและเต็มใจที่จะเรียนรู้และดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่ผลการวิจัยพบว่า มีครูประมาณร้อยละ 31 ที่รู้สึกกังวลในการทำงานนี้ ส่วนความรู้และทักษะในการประเมิน มีเพียงร้อยละ 53 ที่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการประเมิน ร้อยละ 21 คิดว่าสามารถทำการประเมินผลภายในได้ ร้อยละ 11 คิดว่าสามารถสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้ ร้อยละ 17 คิดว่ามีความรู้เรื่องการวิเคราะห์ ข้อมูล และร้อยละ 32 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้

ฉวีวรรณ บุญคุ้ม (2542) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ได้แก่ ปัจจัยทั้ง 13 ปัจจัย โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพมากที่สุดคือ อาจารย์ รองลงมาคือการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการของสถาบัน อุปสรรคที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันได้แก่ การขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการประกันคุณภาพการศึกษา อาจารย์และบุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร แนวทางแก้ปัญหา คือ สถาบันต้องให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยถือเป็นนโยบาย มีแผนและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและครอบคลุมภารกิจทุกด้าน มีการติดตามงานอย่างจริงจัง รวมทั้งทุกฝ่ายงานต้องให้ความร่วมมือ โดยสถาบันต้องสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์และบุคลากรเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ ประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันรับทราบเรื่องการประกันอย่างต่อเนื่อง มีการให้ความรู้และคำแนะนำอย่างเป็นขั้นตอน

ศิริชาติ วงษ์ใหญ่ (2543) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกสังกัดในเขตพื้นที่การศึกษา 6 ระหว่างปี 2542 - 2543 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 6 ระหว่างปีการศึกษา 2542 - 2543 ตามวงจรเดมมิง(PDCA) พบว่า ภาพรวมของสถานศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามวงจรเดมมิ่ง(PDCA) โดยมีสถานศึกษาปฏิบัติด้านการวางแผนอยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนด้านการลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบหรือการประเมิน และการลงมือแก้ไขปรับปรุง มีสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ไม่สูงนัก

2. ความต้องการการรับการสนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 6 จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาต้องการรับการสนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทั้งในด้านการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบหรือประเมิน และการลงมือแก้ไขและปรับปรุงจากหน่วยงานต้นสังกัดทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความต้องการส่วนใหญ่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและแนวดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามวงจรเดมมิ่ง(PDCA)และต้องการการสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในจากกรมต้นสังกัด

ทัศนีย์ สหวัฒนา (2540) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่ดีขึ้น ซึ่งอยู่ในเอกสาร From Failure to Success ของ OFSTED ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำให้สถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพที่ดีขึ้นหลายประการ ได้แก่ (1) ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งของครูใหญ่ (2) การจัดการอย่างจริงจังของบุคลากรระดับสูง (3) ความชัดเจนของแผนปฏิบัติงาน (4) ความตั้งใจจริงของครู ในการปรับปรุงข้อบกพร่อง (5) การสื่อสารที่ดีระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง (6) ความสำเร็จในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน (7) การพัฒนาแผนสำหรับหลักสูตรแห่งชาติและโครงการตามรายวิชา (8) การบริหารจัดการด้านการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เอกสารของ OFSTED ยังสรุปถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ (1) ผู้นำไม่มีประสิทธิภาพ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในไม่ดี (3) แผนการปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพ (4) การขาดการสนับสนุนช่วยเหลือ (5) การถูกตรวจสอบมากเกินไปจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น (6) ข้อบกพร่องในการปรับองค์กร ซึ่งสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประเมินผลภายในของปัจจัยทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้บริหารทุกปัจจัย

วาสนา แสงงาม (2543) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และกรมสามัญศึกษาได้ดำเนินงานโดยมีแนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำไปเป็นกรอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่แตกต่างกันที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกระจายอำนาจการดำเนินงานให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแนวทางของกรมต้นสังกัด ส่วนกรมสามัญศึกษาจะกระจายอำนาจการดำเนินงานให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากกรมต้นสังกัด ส่วนสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจะได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก ซึ่งยังไม่ระบุชัดเจนว่าเป็นหน่วยงานใด

3. แนวโน้มรูปแบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปัตตานี จะประกอบด้วยแนวทางในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีการดำเนินงานดังนี้

3.1 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยกลุ่มบุคคลที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้แทนจากชุมชน/ท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น และสามารถนำมาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา ระบบการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดลงสู่การปฏิบัติมี 2 รูปแบบ คือ (1) ยึดมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก (2) ยึดภาระงานของสถาบันเป็นหลัก

3.2 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีการตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2 รูปแบบ คือ (1) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินตนเอง (2) การตรวจสอบโดยบุคลากรจากเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานสู่สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.3 สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับการประเมินคุณภาพภายในปีละ 1 ครั้ง กลุ่มผู้ประเมินประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนจากเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนจากกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนจากชุมชนภายในเขตพื้นที่การศึกษา และ

สถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดเด่นจุดด้อยและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วิรุฬห์ แสงงาม (2543) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลและเป็นอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนำเข้า ปัจจัยด้านกระบวนการและปัจจัยด้านผลผลิตของสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญ ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยด้านการนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับผู้เรียน และปัจจัยเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์การเรียน
2. ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพและรับรอง มาตรฐานการศึกษา
3. ปัจจัยด้านผลผลิต ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานหรือร่องรอยการทำงาน และปัจจัยเกี่ยวกับผลสรุปการปฏิบัติงาน
4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของสถานศึกษา สภาพการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของสถานศึกษา ระบบการตรวจสอบ ระบบการประเมินตนเอง ทักษะในการตรวจสอบและประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพ

สุริยา มะโยธี (2544) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพ คือ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และสหวิทยาเขต เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและในแต่ละส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นสหวิทยาเขตเทศบาลมีการดำเนินงานส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสหวิทยาเขตศรีนครพิทย์และสหวิทยาเขตศรีพรเจริญ มีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสหวิทยาเขตต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและส่วนการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไม่ต่างกัน แต่บุคลากรในสหวิทยาเขตศรีพรเจริญ เห็นว่า สหวิทยาเขตมีการดำเนินงานส่วนการควบคุมคุณภาพการศึกษามากกว่าสหวิทยาเขตพิสัยสระเดช และบุคลากรในสหวิทยาเขตเทศบาล เห็นว่ามีการดำเนินงานส่วนการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษามากกว่า

สหวิทยาเขตนาบ่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อและเทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาดูงานการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ขาดการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ไม่มีการสรุปและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

ปัญญา ทองงาม และคณะ(2544) ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับน้อย ความพร้อมด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก ความพร้อมด้านการปฏิบัติตามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 อยู่ในระดับมาก

ชนิษฐา ตริณิธิกุล (2545) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อกันซึ่งปัจจัยและคุณลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สรุปดังนี้

1. บริบทของสถานศึกษา

สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาในทศวรรษหน้า มีคุณลักษณะ ดังนี้คือ เป็นนิติบุคคล จัดการศึกษาได้ทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสถานศึกษา มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้เรียนสมัครใจเข้าเรียน ได้รับการอุดหนุน สนับสนุน / ส่งเสริมอย่างเพียงพอจากรัฐ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ชุมชน สมาคม เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. การบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่

2.1 ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะดังนี้ ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม เมตตาธรรม มีความรับผิดชอบ เสียสละ อุทิศตน เป็นแบบอย่าง

ที่ดี มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการสูง(ผู้บริหารมืออาชีพ) มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการจัดการศึกษา เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของบุคลากรและชุมชน เป็นผู้นำที่ดี

2.2 พฤติกรรมด้านการบริหารจัดการ จะต้องมีลักษณะบริหารเป็นระบบโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน มีคณะกรรมการบริหาร มีการทำงานเป็นทีม มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่า มีการสรรหาและพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ บริหารการเงินและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำผลการประเมินไปใช้ตัดสินใจและปรับปรุงงาน

3. ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก สถานศึกษาที่มีคุณภาพสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยแก่ผู้เรียน อาคารสถานที่เพียงพอ แข็งแรง ปลอดภัย สื่อ/เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน/กิจกรรมการสอน มีแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีบริการและสวัสดิการผู้เรียนที่มีคุณภาพทั่วถึง และเป็นระบบ

4. การจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้แก่

4.1 ครู ซึ่งต้องมีคุณลักษณะคือมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพมีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ มีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ

4.2 พฤติกรรมการสอน ซึ่งต้องมีลักษณะคือ ครูทำงานเป็นทีม เอาใจใส่ดูแลเด็กทั่วถึง จัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัดผลและประเมินผลนักเรียนโดยใช้วิธีหลากหลายและต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรม โครงการพิเศษที่พัฒนาผู้เรียนหลากหลาย

4.3 หลักสูตร ซึ่งต้องมีคุณลักษณะ คือ มีหลักสูตรที่บูรณาการสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและมีความเป็นสากล มีการบริหารหลักสูตรอย่างครบวงจร

4.4 พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งต้องมีคุณลักษณะคือ ทำงานเป็นทีม ให้ความร่วมมืออย่างดีในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ ริเริ่มและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและนำเสนอผลงานของตนเองและกลุ่มได้

5. คุณภาพผู้เรียน ซึ่งต้องมีคุณลักษณะดังนี้ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีสำนึกความเป็นไทย มีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ

และมีความสามารถอื่น ๆ เช่น ดนตรี กีฬา มีคุณภาพตามปรัชญา/เป้าหมายของสถานศึกษาดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า มีสุขภาพดี ปลอดภัยจากอบายมุขและสารเสพติด มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

วิชิต สุริสาร (2546) ได้วิจัยเรื่อง แนวโน้มการจัดระบบสารสนเทศในงานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ในทศวรรษหน้า (พ.ศ 2546 - 2555) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการจัดระบบสารสนเทศในงานบริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกันทุกกระทางโดยมีแนวโน้มเกิดขึ้นมาก คือ การจัดบุคลากรปฏิบัติงานสารสนเทศในงานบริหารสถานศึกษาวางโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างครอบคลุม มีการรวบรวมข้อมูล จัดเก็บรักษา นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในงานบริหารของสถานศึกษา ด้วยคอมพิวเตอร์มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์รายงานการปฏิบัติงานประจำปีต่อสาธารณชน

กรมสามัญศึกษา (2538) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนามาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแล้วสถานศึกษาที่มีมาตรฐานสูงจะมีสภาพมากกว่าหรือดีกว่าสถานศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำกว่าในด้าน สภาพทั่วไปของสถานศึกษา การบริหารงานความร่วมมือของครูอาจารย์ การได้รับการนิเทศจากภายนอกสถานศึกษา ความร่วมมือของผู้เรียนและผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองของผู้เรียน และสภาพชุมชนรอบสถานศึกษา ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนามาตรฐานของสถานศึกษา ได้แก่ ผู้เรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง สภาพของสถานศึกษาและชุมชนรอบสถานศึกษา ซึ่งแนวทางในการพัฒนามาตรฐานสถานศึกษานั้น ต้องมีการพัฒนาผู้บริหารด้วยการประชุมสัมมนา ผูกอบรม นิเทศ และศึกษาดูงานพัฒนาระบบบริหารสถานศึกษา พัฒนาครูอาจารย์ โดยการจัดประชุมสัมมนา อบรม ทักษะศึกษา นิเทศ และบำรุงขวัญกำลังใจ พัฒนาความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมร่วมกัน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

เนวิล (Naville.1998) ได้วิจัยเรื่อง การรับรองคุณภาพและการปรับปรุงแผนงานในโรงเรียนประถมศึกษา 2 โรงเรียน : กรณีศึกษาปฏิรูปของโรงเรียน Illinois ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพและการปรับปรุงแผนงานจะเป็นการส่งเสริมผลประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา

2. งานของรัฐจะไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการปรับปรุงของสถานศึกษาแต่อย่างไร

3. มีหลักสูตรการสหมนาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสังเกตต่าง ๆ และโอกาสต่าง ๆ ได้รับการส่งเสริมตามแผนการประกันคุณภาพ และการพัฒนา แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่าโปรแกรมที่คิดขึ้นมาสามารถเปลี่ยนแปลงหลักสูตรได้

4. มีการตั้งระบบคะแนนมาตรฐานในการสอบของสถานศึกษาในจิคาโกขึ้น ซึ่งถือเป็นตัวบ่งชี้หลักถึงการพัฒนาของสถานศึกษาที่สำคัญยิ่ง

5. ภาพลักษณ์ของคณะกรรมการบริหารการศึกษาของรัฐอิลลินอยส์ที่ได้รับการพัฒนาตามผลที่ได้รับแผนการปรับปรุงนั่นเอง

คาราปีโตรวิช (Karapetrovic, 1998) ได้วิจัยเรื่องการรับรองคุณภาพในระบบมหาวิทยาลัย (ISO 9001) ผลการวิจัยพบว่า การรับรองคุณภาพเป็นระบบทางวิศวกรรมอุตสาหกรรมอย่างหนึ่งซึ่งมุ่งเน้นคุณภาพ ผู้ผลิตสินค้ารับประกันคุณภาพสินค้าให้แก่ลูกค้า ดังนั้นมหาวิทยาลัยเองควรต้องมีการรับประกันแบบนี้เช่นกัน หรือแม้แต่นหน่วยงานอื่น เช่น รัฐบาล อุตสาหกรรม และสังคมทั่วไปก็ไม่ยกเว้น ต่างต้องการความเชื่อมั่นให้กับนักศึกษา เวลาที่เรียนจบออกไปมักมีการคิดหลักสูตรพิเศษ และความรู้ใหม่ ๆ จากการวิจัย และเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นแก่ผู้ว่าจ้างพนักงานที่จบปริญญาเหล่านี้อีกด้วย และแจ้งแก่ลูกค้าให้ทราบถึงการรับรองคุณภาพพนักงานเพื่อความสบายใจแก่ลูกค้าด้วยซึ่งมีการรับรองคุณภาพแบบมาตรฐานโดยใช้มาตรฐานของ ISO 9000 โดยมาตรฐานนี้ใช้กับภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ คือปรับปรุงคุณภาพของระบบและนำเสนอต่อลูกค้า ส่งผลให้ทั่วโลกจำเป็นต้องมีระบบ ISO รับรองคุณภาพ และแน่นอนการมีระบบ ISO 9000 รับรองคุณภาพให้กับมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน เท่ากับเป็นการบุกเบิกการรับรองที่ต้องมีการแข่งขันสูงอย่างแน่นอนในอนาคต วิทยานิพนธ์ชุดนี้เขียนถึงการรับรองคุณภาพให้กับมหาวิทยาลัย สำหรับ ISO 9001 จะมีการจัดทำเอกสาร การติดต่อและรูปแบบที่มาตรฐานให้กับระบบมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ ซึ่งแบบที่ออกจะสอดคล้องกับการรับรองคุณภาพและระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยและระบบด้านต่าง ๆ ด้วย การควบคุมคุณภาพและการปรับปรุงการสอนได้รับการส่งเสริมโดยเทคนิคของการควบคุมกระบวนการทางสถิติ เป้าหมายคือการจัดข้อบกพร่อง ซึ่งจะมีกรณีศึกษาที่ช่วยส่งเสริมด้วยเช่นกัน ใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นต่อการจัดคุณภาพของมหาวิทยาลัย โดยใช้การควบคุมและปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา

มินนาร์ (Minnar, 1998) ได้วิจัยเรื่อง ระบบพื้นฐานการศึกษาสำหรับการรับรองคุณภาพต่อมหาวิทยาลัยในแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยพบว่า การรับรองคุณภาพในมหาวิทยาลัยกลายเป็นสิ่งแพร่หลายไปทั่วโลก รวมทั้งที่แอฟริกาใต้ด้วยแต่ยังขาดเทคโนโลยีด้านนี้อยู่

ลัทซ์ (Laetz.1993) ได้วิจัยเรื่อง Total Quality Management Implementation : The Effect of Forces for Change on Organization Development Change Tactics ผลการวิจัยพบว่า การนำโครงการ TQM ไปใช้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ ซึ่งจะเป็นสิ่งจูงใจให้บริษัทต่าง ๆ พัฒนาองค์การโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพ

ทิกแลนด์ (Teigland. 1993) ได้วิจัยเรื่อง A Study of the Beliefs for Total Quality Management Comparing Superintendents, Board Members and Classroom Teachers in Iowa Schools. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเชื่อของประชากรทั้ง 3 กลุ่มเกี่ยวกับความเชื่อใน TQM ผลการวิจัยพบว่า มีข้อความที่เป็นความเชื่อที่ได้จากการประเมินและเปรียบเทียบความเชื่อของนักการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร 14 ข้อ ของเดมมิ่ง ที่นำไปประยุกต์ใช้ในทางการศึกษา ได้ หลักการบริหารของเดมมิ่งที่พบว่านำไปใช้ในทางการศึกษา ได้แก่ 1) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 2) การใช้กำหนดเป้าหมายและคำขวัญ 3) การใช้การทดสอบและระดับผลการเรียน 4) การใช้การประเมินทางสถิติ 5) การประเมินบุคลากรโดยใช้ระบบคุณธรรม

ทแซนเนน - มอร์แรน และคณะ (Tschannen-Moran and others. อ้างถึงใน สุขใจไพโรจน์. 2548 : 51 - 52) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบใหม่ในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยใช้การรวมพลัง (Collaboration) ทำให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ การวิจัยเป็นกรณีศึกษา Brandonburg High School โดยได้ศึกษาระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสัปดาห์ละ 1 - 2 วันทุกสัปดาห์เป็นเวลาหนึ่งปี พบว่า คณะครูและผู้บริหารได้ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยใช้การรวมพลังทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาในการดำเนินงาน และการปรับปรุงการดำเนินงาน ผลจากการดำเนินงานแบบรวมพลังทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สถานศึกษาพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยสมบูรณ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ยกมาเป็นลำดับนั้น แสดงให้เห็นว่าการประกันคุณภาพนั้น มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงวิจัยเพื่อหารูปแบบโดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่มาในการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. การศึกษาและการเตรียมการ
2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา
3. การนำแผนการประเมินคุณภาพการศึกษาไปใช้
4. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

5. การพัฒนาและปรับปรุง

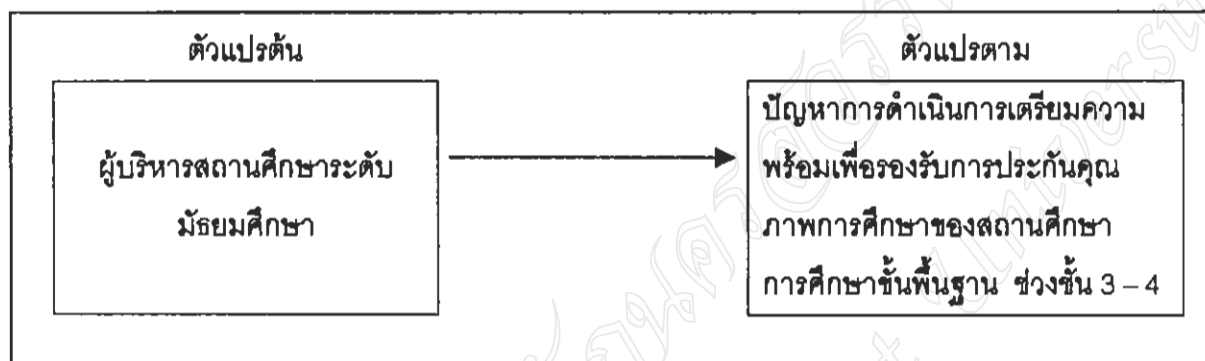
6. การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรที่รัฐกำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University

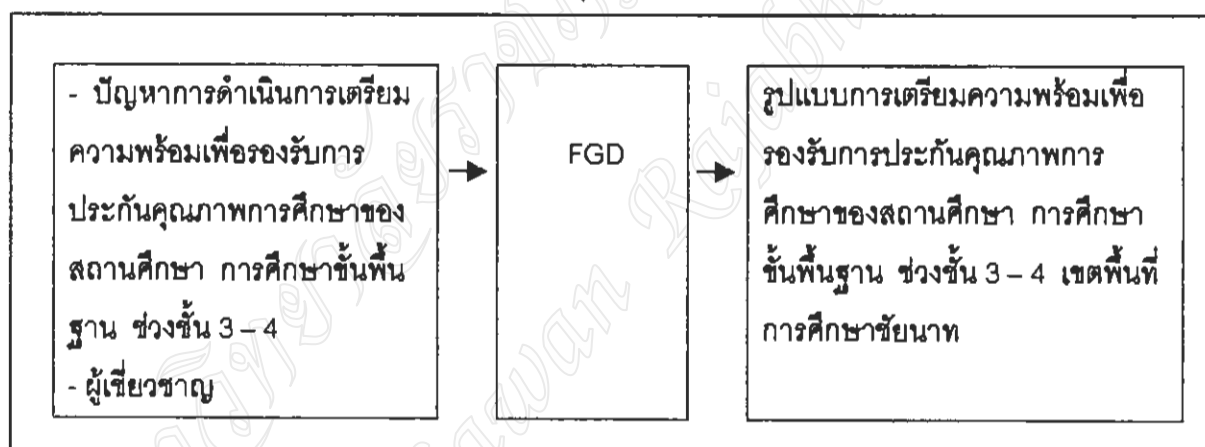
กรอบความคิดในการวิจัย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเสนอกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้
ดังนี้

ช่วง 1

ช่วง 2

ภาพที่ 2.9 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย